

K L Í Č

Věstník Kněžského bratrstva sv. Petra

Milí čtenáři,

již více než 25 let působí Kněžské bratrstvo sv. Petra (lat. Fraternitas Sacerdotalis Sancti Petri – FSSP) k oslavě Boží a spásy duší. Deo Gratias! P. John Berg, generální přestavený FSSP k loňskému výročí napsal: „Co začalo roku 1988 s dvanácti zakladateli, vyvinulo se ve společnost s více než 250 kněžími, kteří po celé zeměkouli pracují na vinici Páně. Ve srovnání s několika málo místy v roce 1988 máme nyní 168 domů na takřka všech kontinentech. Skromný počet seminaristů v prvních letech se rozrostl nyní na více než 150 kandidátů, kteří se na kněžství připravují ve dvou seminářích. Za těmito čísly stojí ochota mnoha biskupů a kardinálů, kteří náš růst velkoryse podpořili.“ P. Berg dále vzpo-

míná na zakladatelské časy: „Jako mladí seminaristé jsme svého času vypomáhali s rozesláním Informačního listu, který byl tehdy ještě připravován ručně. Přitom nám vždy připomínali, že za každou adresu, na kterou byl informační list poslán, stojí nějaká osoba nebo rodina, která se za nás modlí a podporuje nás i prakticky.“

Před pěti lety se v řadách Kněžského bratrstva sv. Petra začali objevovat čeští kandidáti kněžství, jejichž počet pomalu, ale stabilně vzrůstá. (Jsou představeni na s. 6.) Část svého letního apoštolátu pořádali ve vlasti. Při táborech pro děti, pobytech pro mládež a studenty, přednáškách nebo poutích jste se mohli s některými setkat. Rádi bychom, aby se navázané kontakty mohly stát – dá-li Bůh – jednou možným základem pro

stabilnější formu apoštolátu. Současně tím chceme více informovat o Kněžském bratrstvu sv. Petra a jeho poslání v díle šíření a obnovy katolické víry při uchování bohatství tradiční římské liturgie. Několikrát do roka proto plánujeme vydávat a zasílat tento věstník, v naději, že pro Vás bude zajímavý.

Kromě teologicko-katechetických příspěvků budeme informovat o proběhlých nebo plánovaných programech našeho apoštolátu v Českých zemích. Především bychom se však chtěli vřele doporučit vašim modlitbám neboť, jak říkal sv. Jan Maria Vianney: „svatých kněží bude dostatek, jestliže si je věřící v modlitbách vyprosí“.

za spolubratry ze semináře
sv. Petra ve Wigratzbadu,
Jakub Václav Zentner FSSP

Obnova z živé tradice

Letos Kněžské bratrstvo sv. Petra prožívá 26. rok svého trvání. Rádi bychom proto čtenářům představili toto společenství Církve, které je v poslední době často uváděno v souvislosti s diskuzemi o II. vatikánském koncilu a liturgickou reformou, ne ovšem vždy s dostatečnou znalostí všech souvislostí.

P. Lic. SVEN CONRAD FSSP

Vznik Kněžského bratrstva sv. Petra

Všude se ozývá volání po dobrých kněžích v dnešní krizi víry. Naše západní kultura se dostala od druhé poloviny 20. století do dramatického procesu sekularizace, kterou katolický filosof Josef Pieper již v roce 1953 nazval „zaslepením, skrze které byla zasažena nejen křesťanská existence, nýbrž vůbec člověk jako takový a jeho existence“. (J. Pieper: Werke in acht Bänden, Bd. 7, Hamburg 2000, s. 438.)

V letech bezprostředně po II. vat. koncilu toto hnutí plně zasáhlo Církev. To se projevilo v chybném uskutečňování koncilních dekretů, přičemž dekryty byly vysvětlovány jako zásadní rozchod s dosavadní tradicí a jako úplně nové zaměření církevního života. Byly to

P. Joseph Bisig první generální představený FSSP s papežem sv. Janem Pavlem II.

ty roky, ve kterých mohl všeobecně vzniknout dojem, že vlastně nic není v Církvi pevného, že všechno je třeba revidovat.¹

V těch letech teologové šířili do světa bludy a těžce znejistili věřící v jejich víře. Tehdy také biskupské konference zlehčovaly jednoznačná a důležitá rozhodnutí papeže týkající se křesťanské morálky a tím podkopaly autoritu v Církvi. V mnohém ohledu tyto těžké zásahy do křesťanského života působí i dnes.

I uskutečnění liturgické reformy, kterou žádal II. vatikánský koncil, bylo zasaženo tímto převratným duchem doby – vznikl dojem, že i nauku o Eucharistii je možno v její katolické podstatě změnit. „Mám dojem, že především v otázce svátostí se příliš povolilo protestantské mentalitě“, psal tehdy do svého deníku kard. Antonelli, jeden z nejbližších pozorovatelů tehdejšího dění.

Kardinál Ratzinger kriticky zhodnotil nový misál jako „nový výrobek odporující dějinnému vývoji a liturgii označil jako výplod práce učenců a juristické kompetence“, což „znamenalo zlom v dějinách liturgie a muselo zanechat tragické následky“. Zcela jasně říká, že „krize Církve, kterou dnes prožíváme, z velké části spočívá v úpadku liturgie.“² Není to vlastně nic divného,

1 J. Ratzinger: *Aus meinem Leben*, Stuttgart 2006, s. 134.
2 Tamtéž, s. 173n.

neboť Církev ve svaté liturgii představuje svou vlastní podstatu a svou víru.

Výše zmíněný Josef Pieper tento vývoj už předvídal v souvislosti s procesem sekularizace: „Děje a odehrává se toto: Lidé ztrácejí schopnost vidět, takže kultovní (bohoslužebnou) oběť už nepovažují jako smysluplnou nebo dokonce nutnou. V důsledku toho už se neví, jak by mohl kněz být nepostradatelnou nebo smysluplnou postavou v lidském společenském životě.“³

V tomto zmatení a nepřehlednosti situace se obrátili někteří seminaristé koncem šedesátých let minulého století na dřívějšího arcibiskupa v Dakaru, tehdy žijícího v důchodu, který byl generálním představeným spiritánů (Otců Ducha Svatého), Marcela Lefebvra. Ten nakonec v roce 1970 založil Kněžské bratrstvo sv. Pia X. a kněžský seminář ve Fribourgu (Švýcarsko) k přípravě mladých zájemců o kněžské svěcení. Ti nejprve studovali na tamější univerzitě, která měla pověst pravověrnosti.

Kněžské společenství, takto založené se souhlasem příslušných církevních autorit, během let vždy více nabíralo kurs, který Lefebvra vzdaloval od jednoty s papežem. Prohlášení v roce 1974 bylo pak základem k pozdějšímu vývoji, kdy arcibiskup Lefebvre postavil „věčný Řím“ proti „Římu s neomodernistickou a neoprotetantskou tendencí“. Neomodernistickým Římem mínil aktuální Řím, papeže a koncil. Vyvinul se takový postoj, který kardinál Ratzinger označil později za „úzkoprsý“ a „jednostranný“. Na tomto vývoji tohoto hlubokého odcizení Kněžského bratrstva sv. Pia X. od učitelského a pastýřského úřadu Církve nebyla církevní autorita úplně bez viny – jako např. provokující vizitátoři kněžského semináře v Ecône v roce 1974.

Ovšem velmi příznivá vizitace Bratrstva sv. Pia X. kardinálem Gagnonem a dohoda mezi arcibiskupem Lefebvrem a kardinálem Ratzingerem z 5. května 1988 bohužel už nemohla nesoulad odstranit. Hned následujícího dne arcibiskup zrušil svůj souhlas k protokolu, ve kterém se mělo jeho společenství plně včlenit do univerzální Církve. 30. června proti výslovnému zákazu sv. Stolce vysvětil spolu s emeritním biskupem z Campos Antônia de Castro Mayerem čtyři členy kněžského bratrstva sv. Pia X. na biskupy. Tento akt byl papežem Janem Pavlem II. výslovně prohlášen za schizmatický.⁴

Na základě těchto biskupských svěcení se zakladatelé našeho společenství oddělili od svého duchovního otce. Učinili přitom silný úkon víry v božské založení konkrétní Církve.

V prvním prohlášení dali rozhodně najevo, že chtějí zůstat v jednotě s Církví. Odvolávali se na protokol z 5. května 1988 a prosili, aby jako církevní společenství byli „kanonicky znovu založeni, aby se mohli věnovat péči o Boží lid

3 J. Pieper: *Werke in acht Bänden*, Hamburg 2000, Bd. 7, s. 438.
4 *Motu proprio Ecclesia Dei*, s. 4.

a především výchově kněží v autenticky katolickém duchu, tak jak to odpovídá úctyhodné tradici katolické Církve, a aby směli Boží kult vykonávat podle směrnic trvalé tradice.“⁵

Svůj úmysl mohli naši zakladatelé uvést ve skutek tentýž den, kdy papež Jan Pavel II. vydal Motu proprio Ecclesia Dei. 6. července učinilo pět bývalých členů Bratrstva sv. Pia X. v Římě první zakládající akt. Při tom tehdy také došlo k prvnímu setkání s papežem Janem Pavlem II. Aby založení bylo postaveno na širší bázi, bylo opakováno 18. července 1988 dvanácti kněžími a několika seminaristy v cisterciáckém opatství Hauterive ve Švýcarsku. Toto datum je kanonicky závazné pro založení Kněžského bratrstva sv. Petra. Ke zřízení našeho společenství Svatým stolcem se všemi patřičnými náležitostmi došlo krátce nato 18. října 1988.

Tento krok pro naše zakladatele samozřejmě nebyl jednoduchý. Nehledě na lidské roztržky a hanobení, které se při tom vyskytly, byli si zakládající členové vědomi, že okolnosti pro přijetí tohoto nového společenství v pokoncilní Církvi nebyly příznivé. Ale byli pevně přesvědčeni, že v církevní krizi to nejsou oni, kdo zachrání Církev, ale že Církev vždy zachraňuje nás, věřící. Slzy v našem erbu symbolizují tuto těžkou dobu a zmíněný kontext při založení.

Dekrety papežské komise Ecclesia Dei ustanovené v roce 1988 ihned zajistily našemu společenství používání všech liturgických knih, které byly v platnosti v roce 1962. Do toho bylo zahrnuto i povolení k udělování tonsury, nižších a vyšších svěcení tradičním způsobem.

Prostřednictvím Josefa kardinála Ratzingera, Pavla Augustina kardinála Mayera a tehdejšího preláta Waltra Brandmüllera nás přijal augsburský biskup Josef Stimpfle do své diecéze. Náš mateřský dům, kněžský seminář sv. Petra, byl vybudován ve Wigratzbadu. Následující roky nebyly lehké. Kdo studoval v tehdejší provizorii, vzpomíná si ještě živě, v jakých nouzových podmínkách vše probíhalo: přednáškové sály, knihovna, nebyla vlastní seminární kaple, ubytování v poutním domě sv. Josefa za nájemné. Doba slz, tak by se to dalo nazvat, nebyla ještě u konce – jak by mohly chybět zkoušky v duchovním životě?

Naše společenství muselo prodlévat dobrých deset let těžkých zkoušek, při čemž šlo o otázku vlastní liturgické identity. Ale i těch deset let jsme s vírou přešli. V roce 2000 jsme se mohli nastěhovat do nového semináře ve Wigratzbadu. Téměř současně byla otevřena nová budova semináře v Americe. Doba provizoria tím skončila.

Od začátku naší existence nás v Římě otcovsky doprovázel kardinál Ratzinger. Měli jsme obrovskou radost, když v roce 2005 vyšel z konkláve jako papež Benedikt XVI. Celý náš seminář z Wigratzbadu jel do Říma, abychom se zúčastnili intronizační Mše sv. Také jsme byli přítomni při jeho poslední Mši sv. v Německu – bylo to ve Freiburgu. S hlubokou vděčností hledí naše společenství zpět na jeho pontifikát: „Sám dával příklad hluboce vnitřního života a znovu zaměřil pozornost katolíků na základy víry, víru chránil proti jakékoliv formě relativismu a novější dokumenty učitelského úřadu Církve vysvětloval ve světle tradice. Ve své starosti o obnovení charakteru a duchovního rozměru v Církvi, smířil římskou Církev s její dvoutisíciletou liturgickou tradicí. Jako neúnavný apoštol církevní jednoty zahájil rozhovor s Kněžským bratrstvem sv. Pia X. za tím účelem, aby došlo k plnému sjednocení. Taková pozornost papeže je nám obzvláště drahá a upomíná nás na jeho starostlivý zájem, který měl o naše společenství založené v roce 1988, když tehdy jako prefekt Kongregace pro nauku víry stál po boku Janu Pavlu II.“⁶ Tedy tolik k dějinnému pohledu na naše společenství.

Audience zakladatelů FSSP společně se současným generálním představeným P. Johnem Bergem (4. zleva) u papeže Benedikta XVI.

⁵ Prohlášení z 2. července 1988.

Pontifická Mše sv. s arcibiskupem Vaduzu (Lichtenstein) W. Haasem při udílení tonsury 23. října 2009 v Lindau.

Poslání Kněžského bratrstva sv. Petra v dnešní Církvi

Nyní se zaměříme na vnitřní strukturu. Kněžské bratrstvo sv. Petra je společnost apoštolského života. Jako taková vede všechny své členy k tomu, aby usilovali o dokonalost lásky a společný cíl, který spočívá „v posvěcení kněží vykonáváním kněžského úřadu“⁷ a to ve smyslu vlastní liturgické identity.

Společnost apoštolského života zaujímá – stručně řečeno – místo mezi světským klérem a řeholním klérem. Jako je tomu u řádů a kongregací, žijí jeho členové se zaměřením na společný cíl, v bratrském společenství a sledují tentýž ideál. Neskládají ale řeholní sliby, nýbrž jednoduchým slibem vstupují do naší společnosti a pod autoritu jeho představených.

Společnost je papežského práva. To znamená, že při všech otázkách vnitřní povahy členové jsou podřízeni svým představeným a tito přímo Svatému stolci. V otázkách apoštolátu jsou navíc ještě podřízeni autoritě toho kterého biskupa.

Duší naší společnosti je ale komunitní život. To znamená, že jednotlivec je nesen vnitřním přáním, uskutečňovat svým životem za pomoci milosti Boží v konkrétní komunitě dokonalost lásky k Bohu a k bližním. Jednotlivec tedy chápe své poslání vždy z pohledu společenství se všemi bratřími, a je si vědom, že všichni patří k téže duchovní rodině, která dovede jednotlivce nést i v těžké době. Denní

Biřmování 2014 ve farnosti FSSP v Nne Enyemaka v Nigérii.

⁷ Konstituce FSSP č. 1.

⁸ Konstituce FSSP č. 7.

modlitba je úhelným bodem komunitního života, který se realizuje také v apoštolátu, při společném jídle a také při společném zotavení.

Kněžské bratrstvo sv. Petra je společnost apoštolského života. To znamená, že má své místo v rámci aktivních křesťanských komunit. Apoštolát je nesen hlubokým přáním, aby kněz byl opravdovým apoštolem a získal lidi pro Krista. Jak velmi platí pro kněze to, co papež Pius XII. obecně formuloval, že je „opravdu ohromujícím tajemstvím“, totiž že spása mnohých závisí na modlitbách a dobrovolných kajících skutcích členů tajemného Těla Ježíše Krista a na spolupráci pastýřů a věřících.⁹

Konkrétní apoštolát je různého druhu. Nejčastější formou je duchovní správa na způsob farností. Působíme i v oblasti pastorace dětí a mládeže, skautingu, pastorace nemocných a obzvláště zpovídání a v akademickém prostředí. Zvláštní zodpovědnost nám naše konstituce ukládají v péči o kněze a vzdělání kněží – též i pro spolubratry kněze, kteří nejsou našimi členy.

Doposud jsme představili naši kněžskou společnost na základě církevně právních ustanovení. Čím se ale lišíme od jiných společenství?

Naše charizma spočívá v podstatě na třech základních bodech. Především – a na to poukazují v našem erbu papežské klíče – je důležitá naše zvláštní věrnost k nástupci sv. Petra a církevní hierarchii. Právě při našem založení se ukázala věrnost papeži! Ale všimneme-li si církevních dějin, vidíme, že na jedné straně (podle lidského soudu) slabí papežové nenechali Církev zaniknout, že ale na druhé straně všechna reformní hnutí, která se oddělila od skály Petrovy, musela nutně skončit v sektářském blouznění.

Tento postoj zahrnuje a obsahuje vzhledem k II. vatikánskému koncilu loajální přijetí kon-

⁹ Encyklika *Mystici Corporis* z 29. června 1943, č. 44.

cilního a pokoncilního učitelského úřadu Církve, při čemž naukový vývoj je interpretován podle „hermeneutiky reformy“, jak ji postavil do pravého světla papež Benedikt XVI.¹⁰ Při nejrůznějších vývoji církevního života a při veškerém prohlubování nauky, vlastní poklad víry (depositum fidei) není dán k dispozici, že by si ho Církev sama vymýšlela. Koncil je tedy důsledně spatřován ve světle celé tradice a vysvětlován podle norem samotného učitelského úřadu, s vědomím, že v souladu s dekretem *Lumen Gentium* (č. 25) „... nemají všechny dokumenty koncilu stejnou hodnotu.“¹¹ Korektní hermeneutika koncilu může Církvi přinést mnoho ovoce.

Liturgickou reformu jako takovou je nutno rozlišovat od samotného koncilu. Byla svěřena určité skupině – liturgické radě, která jakožto instituce neměla rozhodovací právo a nebyla částí koncilu. Již papež Jan Pavel II. stanovil jako pevný rozhodující bod pro dřívější liturgii stav z roku 1962 a tím implicitně uvolnil všechna praktická reformní přání liturgické koncilní konstituce. Přitom nová liturgie je autoritou papeže uznána za platnou a legitimní a je nutno ji považovat za církevní právoplatnou formu, i když je celebrována jen starší forma a ve vši loajalně se může vznášet věcná kritika nových reforem.

Druhým základem našeho charismatu je starost o pravověrnost nauky, která je chráněna zdravými filozofickými a teologickými principy. Proto – ostatně jak to odpovídá II. vat. koncilu (srv. *Optatam totius* 16) – vzdělání budoucích kněží v našich seminářích podle „principů a metod sv. Tomáše Akvinského“¹² Kněžské bratrstvo sv. Petra tomuto světcovi věnuje liturgickou úctu zvláštním způsobem. Je naším záměrem, předkládat poklady teologické tradice do dnešní akademické diskuze, ale i při vedení nám svěřených věřících.

Třetím základem našeho charismatu je již v prvním prohlášení našich zakladatelů uvedený záměr uchovat identitu tradiční římské liturgie (která za pontifikátu papeže Benedikta XVI. byla nazvána „mimořádná – extraordinární forma“). Toto rozhodnutí vyplývá z kontextu zmíněné církevní krize. Podává na tuto krizi odpověď tím, že uchovává osvědčenou tradici, ale přitom se nezříká dalšího legitimního vývoje liturgie, jak tomu v Církvi vždy bylo.¹³ V tom je zahrnut určitým způsobem jistý aspekt týkající se jak vnější tak i vnitřní formy. Vnější aspekt klade důraz zvláště na sakrální charakter církevní bohoslužby. Kardinál Ratzinger jako reakci na biskupská svěcení arcibiskupem Lefebvrem mimo jiné řekl: „Musíme získat zpět v liturgii dimenzi svatého mystéria“.¹⁴ Bude-li se konat

usus antiquior římského ritu na mnoha místech, stane se vzorem a poslouží celé Církvi. Větší pozornost se tak bude věnovat i nauce o kněžství a mešní Oběti.

Mše sv. se zaměřením do hlubiny tajemné reality, se stane středem posvěcení: „Kněžským svěcením je kněz připodobněn Kristu, věčnému Veleknězi, který je zároveň Obětí. Jedině knězi je udělena plná moc přinášet mešní Oběť na opravdový smír za naše každodenní hříchy. Přinášením mešní Oběti vstupuje s jemu svěřenými věřícími a celou Církví do dynamiky Oběti našeho Pána. Tím je v nitru svého bytí podnícen napodobovat to, co koná na oltáři a usilovat o onu „dokonalost lásky“, která je nejvyšším cílem našeho společenství.“¹⁵

Tak chápeme náš apoštolský život jako pokračování služby ve svatyni. Již při udílení tonsury a sutany, oděvu členů naší společnosti, je seminarista tímto postojem formován. Přináší na oltář to, co je jeho, aby ve společenství s Kristem se stal v jeho mystickém Těle – Církvi novým stvořením. Spojuje se s Obětí Pána, aby s radostí spolupůsobil na spáse mnohých. Tak chceme skromně, ale s přesvědčením, neseni vlastním ideálem, ve společenství se všemi v Církvi sloužit nové evangelizaci.

Erneuerung aus der lebendiger Tradition, in: Informationsblatt der Priesterbruderschaft St. Petrus, 24 Jg., Nr. 1, leden 2014, přeložil NND.

Při modlitbě křížové cesty ve farnosti FSSP v Nne Enyemaka v Nigérii.

10 Promluva z 22. prosince 2005.

11 J. Ratzinger, řeč 12. července 1988 před biskupy z Chile.

12 Konstituce FSSP, č. 10.

13 Direktorium pro sv. liturgii FSSP, č. 10.

14 Řeč z 12. července 1988 před biskupy z Chile.

15 Direktorium pro sv. liturgii FSSP, č. 7.

Čeští a slovenští seminaristé a kandidáti FSSP

P. Mgr. JAN FRANTA, kněz Olomoucké arcidiecéze, kandidát FSSP
Narozen r. 1978. Vyrůstal v Ostrožské Nové Vsi, Olomoucká arcidiecéze. Po základní škole absolvoval Střední průmyslovou školu v Uherském Hradišti. Po maturitě nastoupil na technologickou fakultu do Zlína. Zde rozpoznal své duchovní povolání a požádal o přijetí k duchovní formaci. Rok strávil v Teologickém konviktu v Litoměřicích. Následně studoval v Olomouci na Teologické fakultě, kterou z Boží prozřetelnosti přerušil a strávil několik měsíců v Rakousku a Německu, aby se přece jenom naučil cizímu jazyku. Fakultu dokončil v roce 2004. Po jáhenském a kněžském svěcení působil 7 let v pastoraci. Po seznámení se s tradiční liturgií a naukou odchází do kláštera do Vyššího Brodu. Jelikož jeho povolání není mnišské, přestupuje ke Kněžskému bratrstvu svatého Petra. Nyní, jako kandidát FSSP, působí ve Stuttgartu.

PhDr. Bc. JAKUB VÁCLAV ZENTNER FSSP, 6. ročník
Narodil se v prosinci 1984 a vyrůstal v Libochovicích u Litoměřic. Během studia gymnázia poznal Ježíše Krista a v roce 2003 byl pokřtěn. Během studia historie, pomocných věd historických, dějin umění a pedagogiky na filozofické a katolické teologické fakultě Karlovy Univerzity objevoval hloubku katolické víry, krásu její liturgie a pohnut touhou nenechat si tento poklad pro sebe, vstoupil v r. 2009 do kněžského semináře ve Wigratzbadu.

ŠTĚPÁN ŠRUBAŘ FSSP, 5. ročník
Narodil se r. 1990 ve věřící rodině, jako jeden ze tří sourozenců. Pochází z Vítkova, z malého města v údolí Moravice, kde také navštěvoval základní školu i gymnázium. Po maturitě začal přípravu na kněžství v Teologickém konviktu v Olomouci. Tam se v průběhu studia blíže seznámil s hodnotou mimořádné formy římské liturgie a rozpoznal povolání k Bratrstvu sv. Petra, kam také v roce 2010 nastoupil.

ALOIS NEŠPOR FSSP, 5. ročník
Ročník 1980. Vyrůstal v katolické rodině na jižní Moravě. Už jako ministrant se chtěl stát knězem. Po studiu technických oborů na střední a vysoké škole nastoupil do kněžského semináře. Díky dominikánům měl možnost seznámit se s tradiční Mší svatou. Láska k tradiční Mši svaté a nauce, stejně jako touha sloužit výhradně tento rítus, jej po 3 letech v semináři dovedla k rozhodnutí přestoupit k FSSP a věnovat se pastoraci těchto věřících.

RICHARD VALENTA FSSP, 4. ročník
Narodil se jako syn českých rodičů v únoru 1983 v rakouském Solnohradu (Salzburg). Po dlouhé cestě, našel víru během pobytu a studie historie ve Vídni. Velice rychle si uvědomil, že ho Pán Bůh volá ke službě v tradičním prostředí. Naplněn přáním sloužit tradiční Mši sv. a přinášet Pána Ježíše Krista lidem – a tak se přičinit na jejich věčné blaženosti – nastoupil v roce 2011 do semináře ve Wigratzbadu. I když se narodil a vyrůstal v Rakousku, strávil mnoho prázdnin na Moravě, kde dodnes bydlí většina jeho rodiny. Nikdy nepřestalo v jeho hrudi tlouci české srdce.

PhDr. PETER SKLENÁR FSSP, 3. ročník
Nar. r. 1983 a pochází z Serede, na západnom Slovensku. Vyštudoval politológiu-európske štúdiá. Potom 5 rokov pracoval v telekomunikačnej oblasti. Počas Svetových dní mládeže 2005 v Kolíne nad Rýnom spoznal Bratstvo sv. Petra ako aj tradičnú svätú omšu. Táto udalosť na neho zapôsobila a po prehodnotení životných zámerov sa rozhodol vstúpiť do seminára.

Mgr. Bc. VLADIMÍR ZEMAN, kandidát FSSP, 1. ročník
Narozen r. 1987. Pochází z Vysočiny z Velkého Meziříčí, po maturitě studoval v Pardubicích dopravní technologie a filozofii, od r. 2009 studoval v Olomouci teologii nejprve jako bohoslovec brněnské diecéze. Roku 2014 studium dokončil a obhájil diplomovou práci na téma: „Vybraná témata z teologie sv. Ireneje z Lyonu“. Poté požádal o vstup do Kněžského bratrstva sv. Petra a nyní je v přípravném ročníku v kněžském semináři ve Wigratzbadu.

Qui séminant in lacrimis, in exultatione metent.

Žalm 125,5 (heslo FSSP)

Vychovávat v duchu sv. Dona Bosca – 1. část

Italský kněz a vychovatel Giovanni Bosco (1815-1888) patří bezesporu mezi největší pedagogy 19. století. Nebyl to teoretik pedagogiky, ale skutečný vychovatel. Kromě několika málo poznámek a dopisů, ve kterých se zmiňuje o svém výchovném systému, žádný pedagogický traktát nenapsal a své výchovné metody si nikdy nepřipravoval. Přesto vychoval tisíce mladých lidí. Svoji pedagogickou činnost ukotvil na třech zdánlivě banálních základech – zdravý rozum, láska a křesťanské náboženství a nazval je „preventivním systémem“. Jeho životním heslem bylo: „Da mihi animas, cetera tolle. – Dej mi duše, ostatní si nech“. Touha po spáse duší lidí jej vedla k tomu, aby se ujímal opuštěné a mravně zpustlé mládeže a navracel jí jak důstojný a čestný život v tomto světě, tak ji vychovával pro vlast nebeskou. Za svého života Don Bosco založil řeholní kongregaci, které dal název po svém oblíbeném světcí sv. Františku Saleskému.

Své duchovní syny vedl k tomu, aby jej ve vychovatelské činnosti následovali a jednali tak, jak on sám. Členové kongregace Salesiánů Dona Bosca usilují pokračovat v pedagogickém díle svého zakladatele dodnes. Avšak salesiánská výchovná metoda je darem celé Církvi. Proto také apoštolát mládeže Kněžského bratrstva sv. Petra, který je v německy mluvících zemích veden v rámci činnosti Christ-König-Jugend (Mládež Krista Krále), si osvojil pedagogiku Dona Bosca jako výborný prostředek, jak nadchnout mladé lidi pro Ježíše Krista a šíření jeho Království.

JAKUB VÁCLAV ZENTNER FSSP

Vše začalo snem

Vdobě dospívání se chudému vesnickému chlapci Giovanni Boscovi zdál sen, který předznamenal jeho budoucí povolání. Ve snu viděl velký zástup chlapců. Mnozí z nich nadávali a kleli. Giovanni Bosco se je pokoušel okřiknout a pěstmi přinutit k mlčení. Vtom se mu ve snu v zářivém vzezření objevil bíle oděný muž, který řekl: „Nikoliv bitím, ale mírností a láskou si musíš získat jejich přátelství. Začni tím, že je poučíš o ohavnosti hříchu a kráse ctnosti“. Ustrašenou reakci malého chlapce utěšil bíle oděný muž ukazující na vznešenou pomocnici, ženu v nádherném lesku, která se mu zjevila po boku onoho muže. Ta vzala malého Giovanni za ruku a obrátila pozornost na místo, kde byl zástup nezvedených hochů. Ti se nyní proměnili ve stádo divokých zvířat. Vznešená paní řekla Giovannimu: „To bude tvoje pole působnosti, zde musíš pracovat. Buď pokorný, silný a zmužilý. Co vidíš nyní na těchto zvířatech, musíš uskutečnit i na mých dětech.“ A před očima snícího malého Giovanniho se nebezpečná zvířata proměňovala v krotké beránky, kteří se klaněli onomu vznešenému člověku a oné vznešené paní. Giovanni, který snu nerozuměl, začal ve snu plakat a prosil onu paní, aby mu dala vysvětlení. Utěšila ho slovy: „V pravý čas budeš všemu rozumět“.¹

O životě sv. Giovanni Bosca bylo napsáno mnoho. Netřeba připomínat jeho velkolepé dílo. Vše začalo, když roku 1841 nově vysvěcený kněz Giovanni Bosco byl konfrontován s neutěšenou situací dělnické

mládeže v italském Turíně. Sociální zanedbanost šla ruku v ruce s morální a náboženskou zpustlostí. Právě v této bídě rozpoznal Don Bosco své povolání. Svůj život tak věnoval tisícům chlapců, kterým přes ohromné potíže připravil podmínky stát se nejen dobrými lidmi, ale především dobrými křesťany. V roce 1888, kdy Don Bosco zemřel, čítalo jeho dílo 64 domů, kde působilo 1224 kněží – salesiánů. V tomto příspěvku bych rád čtenáře seznámil nikoliv s životem a dílem sv. Giovanni Bosca, ale především s výchovným systémem tohoto skvělého pedagoga 19. století.

Preventivní systém

Don Bosco svůj výchovný styl nazýval „preventivním systémem“. V této době poněkud problematické

označení „preventivní“ bylo skloňováno ve všech pádech. V konzervativních kruzích vládl strach z možné nové revoluce podobné té, které na konci 18. století vykojila společenský řád ve Francii a potažmo v celé Evropě. Snaha předcházet nebezpečím a nekontrolované společenské emancipaci různými preventivními opatřeními byla charakteristická pro polovinu 19. století.²

Ve sjednocující se Itálii, kde vládoucí kruhy byly k Církvi a papežství v podstatě nepřátelské, obstály Boscovy výchovné metody výborně. Zájemem státu bylo mít pracovitě a ukázněné občany; Don Bosco a jeho následovníci tento požadavek splňovali dokonale – vychovávali nejen poutivé občany schopné spolupracovat společnosti jako dobří otcové rodin, řemeslníci, dělníci nebo intelektuální pracovníci, ale i zbožné křesťany. Výchovné metody, které Don Bosco v průběhu své celoživotní vychovatelské zkušenosti vyvinul, charakterizoval následovně:

„Při výchově mládeže se uplatňovaly vždy dva systémy: preventivní a represivní. Represivní spočívá v tom, že podřízené seznámíme se zákonem a pak dohlížíme, abychom zjistili, kdo jej přestupuje, a udělili, když je třeba, zasloužený trest. Podle tohoto systému mají být slova a tvář představeného vždy přísné, spíš hrozivé a představený sám se má vyhýbat jakékoli důvěrností s podřízenými. Aby ředitel dodal váhu své autoritě, má se objevovat mezi svými podřízenými pouze zřídka; většinou

² Braidó, Pietro: Junge Menschen ganzheitlich begleiten. Das pädagogische Anliegen Don Boscos. München: Don Bosco 1999, s. 27–28. Kaplánek, Michal: Don Bosco a jeho preventivní výchova, in: Teologické texty 5/2002, s. 201.

Při předevangelizačním programu „Antiochie“ v čerenci 2012 ve Stráži pod Ralskem

jen tehdy, když je třeba trestat nebo hrozit. Tento systém je snadný, méně namáhavý a dá se úspěšně používat zvláště u vojska a všeobecně u osob dospělých a rozumných, které jsou už samy schopné si zapamatovat, co požadují zákony a předpisy. Odlišný a, řekl bych, opačný je systém preventivní. Spočívá v tom, že se vysvětlí předpisy a pravidla ústavu a pak se dohlíží takovým způsobem, aby žáci byli stále pod dohledem ředitele nebo asistentů, kteří s nimi mluví jako milující otcové. Žáci se mohou podle nich řídit za všech okolností, oni jim radí a láskyplně je opravují. Jinými slovy to znamená: učinit žákům mravně nemožným dopouštět se provinění.³

Nelze zastírat, že pojem „preventivní systém“ je v případě výchovného systému Dona Bosca poněkud nepřesný. Už pojem „systém“ lze použít spíše pro teoretické znázornění výchovy, jeho předpoklady a plánovitý průběh. Předem připravený teoretický postup, kterého by se Don Bosco ve své pedagogické výchově držel, však tento pedagog připravený neměl. Pedagogiku nikdy jako teoretický předmět nestudoval – při studiu teologie se zabýval nejvíce církevními dějinami a klasickými jazyky – a své vychovatelské dovednosti získával praxí a teprve ke stáří v několika skromných poznámkách shrnul své pedagogické zkušenosti.

Rovněž slovo prevence má poněkud nepřesný charakter.⁴ Prevencí nerozuměl Don Bosco jen v úzkém slova smyslu – tedy pouhé předcházení potencionálnímu nebezpečí, kdy vychovatel takřka s policejní přísností bdí nad chovanci tak, že pak ztrácejí pocit svobody. Naopak, svým chovancům poskytoval velký prostor pro seberealizaci odpovídající jejich schopnostem a potřebám. Kladl důraz jak na předcházení vlivům, které mohly znamenat mravní ohrožení, tak také na motivační stránku výchovy. Pro pedagogickou činnost tohoto kněze by se lépe hodilo označení „výchovné metody Dona Bosca“, ale protože v salesiánské tradici se již ujal termín „preventivní systém“, budu se jej držet i zde. V následujících řádcích se seznámíme

s tím, jak Don Bosco rozuměl preventivní a motivační složce své výchovné metody.

Jedním z principů, na kterých Don Bosco postavil svůj výchovný systém, byla láska či laskavost (italsky *amorevolezza*). Dnes to může znít banálně, ale ve své době, kdy výchova byla chápána spíše jako dril a v internátech vládly kasárenské poměry, byla slova o přátelství pro mladého člověka balzámem pro duši. Láska v pojetí Dona Bosca však nikdy nebyla sentimentalitou. Neměla to být láska afektivní, nýbrž efektivní. „Měla být napodobením Boží lásky: vychovatelé se snažili vnímat v každém mladém člověku Boží tajemství, které je v něm skryto, a Boží záměr, který se má v jeho životě uskutečnit. Současně měla tato láska autentické prvky lidského přátelství a sympatie.“⁵

Druhým pilířem výchovy Dona Bosca bylo uplatnění rozumu. Laskavost vychovatele ke svým svěřencům by byla neúčinná, plytká a bez pedagogických výsledků, kdyby jí chyběla správná míra a rozumnost. Prvek rozumu se nejvíce uplatňoval v preventivní stránce výchovy. Rozum měl však svoji nepostradatelnou úlohu i v aktivním formování mladého člověka. Don Bosco byl přesvědčen, že v každém člověku je dobré jádro a že je člověk díky svému rozumu schopen svůj život a své chování reflektovat a pracovat na svém sebezdokonalení. Vychovatel má pomoci chovanci toto dobré jádro odkrývat a dobré vlastnosti stále více rozvíjet.

Don Bosco kladl velký důraz na rozum a svobodnou vůli svých svěřenců. Chtěl, aby sami chovanci na základě rozumu s jeho výchovnými zásadami souhlasili a sami se chtěli jimi řídit. Pro dobro se měli rozhodovat svobodně, na základě svého rozumu a nikoliv pod vnějším nátlakem nebo vnitřním napětím. Vychovatel měl proto ve svých svěřencích povzbuzovat vědomí svobody a zodpovědnosti. Laskavost a rozum se tak skvěle doplňují. Rozum zabráňuje přílišné citovosti, zatímco laskavost přílišné chladnosti a suchopárnosti ve výchově.

Uplatnění laskavosti a rozumu doplňuje třetí pilíř – integrující prvek celého výchovného systému – kterým je náboženství. Pedagogický systém lásky a rozumu by byl pouhou utopií, nereálným ideálem, kdyby nebyl ukotven v hlubokém náboženském přesvědčení. Přijetí náboženských skutečností je podle Dona Bosca vrcholem lidské moudrosti. Právě náboženství dává odpovědi na nejdůležitější otázky lidské existence, smyslu života a motivuje pro morálně dobrý život. Láska k Bohu a touha po spásě duší svých svěřenců je vlastně hnacím motorem celé salesiánské výchovné činnosti. Don Bosco a tisíce jeho následovníků v salesiánské kongregaci obětovali (a obětují) svůj život, aby z lásky k Bohu sloužili mladým lidem, aby jim pomáhali čestně, ba dokonce svatě žít v tomto životě, a jednou dosáhnout života v nebeské radosti. Bez náboženství podle Dona Bosca není možné ani trvalé štěstí, ani skutečná morálka.

3 Stanovy Společnosti svatého Františka Saleského, Praha: Československá salesiánská provincie, sine dato [cca 1991], příloha: Poznámky Dona Bosca k preventivnímu systému při výchově mládeže.

4 Cäcilia Burg: Don Bosco und seine Padagogik, Münster 1948, s. 92.

5 Kaplánek, Michal: Don Bosco a jeho preventivní výchova, in: Teologické texty 5/2002, s. 201.

Nutno podotknout, že katolický kněz Don Bosco náboženstvím přirozeně nerozuměl jakékoliv subjektivní přesvědčení o nadpřirozených skutečnostech, ani sektářskou víru, nýbrž víru křesťanskou, katolickou. Aby náboženská víra mohla mít pozitivní vliv na rozvoj člověka, je přirozené, že nesmí být povrchní, omezená na jisté vnější náboženské úkony. Musí vycházet ze zcela dobrovolného rozhodnutí. Jen tak může chovanec pronikat do náboženských skutečností, poznávat Boha, který je Láska a který nám vychází vstříc a uschopňuje srdce člověka aktivně odpovídat na Boží Lásku. Nejde tedy o žádný náboženský povrchní formalismus ani nerozumný fanatismus, ale živý vztah s Bohem, kterého člověk poznává jako milujícího Otce. Díky víře si mladý člověk uvědomuje, že svůj život, všechna duchovní i materiální dobra přijal od Boha, kterému je dlužen vděčnost a lásku, kterou dokazuje tím, že žije ve shodě s Jeho vůlí a zachovává jeho příkázání. Člověk milující Boha pak za žádnou cenu nechce konat nic z toho, co rozeznává jako narušení vzájemné lásky (tedy hřích). V salesiánské oratoři proto mělo vládnout takové prostředí, které podněcuje tento osobní vztah s Bohem. Toto prostředí se utvářelo především životem v báni Boží, přijímáním svátosti – především zpovědi a svátého přijímání a společnou i osobní modlitbou.⁶

Výchovné metody Dona Bosca tak geniálním způsobem řeší dvě základní pedagogické otázky. Jak předejít tomu, aby se mládež dopouštěla nepravostí a jak dosáhnout toho, aby sama, dobrovolně a s radostí pracovala na svém sebezdokonalení. Řešení Dona Bosca spočívá v uplatnění tří základních výchovných faktorů – rozumu, laskavosti a náboženství. Laskavá, přátelská a radostná atmosféra salesiánské oratoře se obejde bez násilných trestů a donucovacích prostředků. Výchova předpokládá zdravý rozum, kterým jsou obdařeni jak žáci, tak vychovatelé. Náboženství je pak hlavní motivací pro obětavou práci vychovatelů i sebezdokonalování chovanců. Don Bosco uvádí důvody, pro které je třeba preventivní systém upřednostňovat:

- „Když je žák preventivně upozorněn, necítí se tím ponížěn, jak tomu bývá, když je představenému hlášeno, že něco provedl. Ani se nerozhněvá, když jej představený opraví nebo mu pohrozí trestem nebo jej i potrestá, protože je v tom zároveň i přátelské a preventivní upozornění, které trest odůvodňuje a navíc se mu daří získat i srdce, takže žák uznává nutnost potrestání a téměř si ho přeje.“

- „Mladická nestálost je nečastější příčinou, že žák zapomíná na kázeňský řád i na tresty, kterými hrozí. Proto se chlapec často proviní a zaslouží si

trest, na který ani nepomyslel a na který si při svém provinění vůbec nevzpomněl. Jistě by se ho uvaroval, kdyby jej byl někdo přátelsky upozornil.“

- „V preventivním systému se napomíná tak, že se nenarušuje srdečný vztah mezi vychovatelem a chlapcem ani v době výchovy, ani později. Když si vychovatel získal srdce svého chráněnce, bude mít na něho velký vliv a bude ho moci upozorňovat, radit mu i kárat jej dokonce i tehdy, až bude v občanském zaměstnání, v úradě nebo v obchodě.“

- „Žák si zachová trvalou úctu k vychovateli a vždy bude s radostí vzpomínat na jeho vedení. Na své učitele a jiné představené bude stále vzpomínat jako na otce a bratry. Ať se tito žáci dostanou kamkoli, většinou budou radostí své rodiny, užitečnými občany a dobrými křesťany.“

- „Ať už má žák při svém přijetí jakýkoli charakter, povahu a mravní úroveň, rodiče mohou být klidní, jejich syn nebude horší a může se považovat za jisté, že se vždy alespoň částečně polepší. Někteří hoši, kteří byli dlouhou dobu postrachem svých rodičů a dokonce byli vyloučeni z nápravných zařízení, výchovou podle těchto zásad změnilí svou povahu i charakter a začali žít spóřádaným životem. Nyní zastávají čestné úřady ve společnosti, stali se oporou rodiny a ozdobou kraje, ve kterém bydlí.“

- „Když se náhodou dostanou do ústavu hoši se zlými návyky, nemohou ohrozit své kamarády. Ani dobří hoši se nemohou stát obětí jejich zlého vlivu, protože k tomu nenajdou čas, místo, ani příležitost, neboť asistent, jehož přítomnost předpokládáme, by tomu hned zabránil.“⁷

Již v době Dona Bosca se vyskytovali skeptici, kteří upozorňovali na nesnadnost tohoto systému. Don Bosco proti námitce řekl: „Ze strany žáků je [preventivní systém] mnohem snadnější, uspokojivější a prospěšnější.“

Ze strany vychovatelů jsou zde určité obtíže, ale ty se zmenší, pustí-li se vychovatel do díla horlivě. Vychovatel je člověk, který se zasvětil dobru svých žáků. Proto má být připraven podstoupit každou nepříjemnost a námahu, jen aby dosáhl svého cíle, totiž občanské, mravní a odborné výchovy svých žáků.“⁸

*P. Bernard De-
neke FSSP
(prefekt
1. ročníku
v semináři
ve Wi-
gratzbadu)
při výpravě
německé
mládeže
do Prahy
v dubnu
2012*

Uplatnění rozumu

Z toho, že Don Bosco vedle rozumu jako další faktory zapojil také laskavost a náboženství, je zřejmé, že nejde o uplatnění rozumu jako autonomního prvku při výchově. Nejde o subjektivní rozum, který by byl pouhým měřítkem hodnot, jak tomu chtěli racionalisté a „osvícenci“. Výchova

⁷ Stanovy Společnosti svátého Františka Saleského, Praha: Československá salesiánská provincie, sine dato [cca 1991], příloha: Poznámky Dona Bosca k preventivnímu systému při výchově mládeže.

⁸ Tamtéž.

⁶ Endres, Nikolaus: Don Bosco. Erzieher und Psychologe, München 1966, s. 15–25.

postavená pouze na lidském rozumu by byla ideologií, proto je uplatnění rozumu v preventivním systému Dona Bosca neoddelitelné od laskavosti a náboženství.

Ačkoliv se může zdát hovořit o potřebě uplatnit rozum při výchově jako zbytečné, jde vlastně o základní předpoklad, bez kterého nelze o výchově vůbec hovořit. Výchova, která postrádá rozumnost, nemůže být zvana výchovou. Uplatnění rozumu v kontextu s láskou a náboženskou vírou vytváří předpoklad, že nejde o uplatnění vychovatelova subjektivního přesvědčení o měřítku hodnot nebo formování mladého člověka podle svého obrazu. Naopak, takto chápaný rozum vnáší do výchovy hodnoty trvalé a věčné. Výchova bez rozumu, bez náboženství a bez lásky, by neumožňovala svěřencům poznávat transcendentální smysl a cíl života a na místo toho by nabízela cíle dočasné nebo morálně pochybné (např. budování beztrždní společnosti, kultivování určité rasy nebo jen hédonistický prospěch jednotlivce) nebo by cíl postrádala vůbec. Taková výchova by byla velmi nerozumná a tudíž jen stěží trvale efektivní.

Co však Don Bosco rozumem přesně rozuměl? Rozum pro Dona Bosca jako vychovatele znamenal schopnost uvažování, poznávání dobra a toto poznání moudře uplatňovat v konkrétní situaci. Rozumnost vychovatele zahrnuje hluboké porozumění mladým lidem a schopnost slovem i skutkem mezi nimi úspěšně vychovatelsky působit. Stručně řečeno, Don Bosco rozumem nerozuměl nic jiného, než zdravý lidský rozum a praktický smysl uplatněný při výchově.

Pojem rozum v pojetí Dona Bosca v sobě ukrývá v podstatě všechny čtyři kardinální ctnosti, jak byly chápány v tradiční aristotelské filosofii, se kterou byl Don Bosco při studiu teologie velmi dobře obeznámen. Jde tedy o moudrost, spravedlnost, umírněnost a odvahu. V těchto ctnostech je zahrnuto také to, co nazýváme prozíravost, intuice, takt a podobně.

Respektování svérázu mládeže

Není pochyb, že jde o skupinu zcela svéráznou, na kterou nelze aplikovat stejné prostředky, jako na formaci dospělých osob. To co dnes platí jako zcela samozřejmé, nebylo běžné ještě v první polovině 19. století.

Preventivní systém výchovy mládeže Dona Bosca se v tomto ohledu vyznačuje tím, že nechává v mladém člověku rozvíjet vědomí svobodného, rozumného a tudíž i zodpovědného člověka, který je stvořen k Božímu obrazu. Díky křesťanské víře si je této skutečnosti vědom, a protože je současně obdařen zdravým rozumem, snaží se podle toho také žít – jinými slovy usiluje o život

ctnostný a vyhýbá se každého hříchu. Cílem výchovy Dona Bosca rozhodně není, aby se mladí lidé a děti chovali jako dospělí. Naopak, chlapcům třeba dát prostor pro hry, veselost, pohyb v přírodě což bylo ve své době v pedagogickém uplatnění neobvyklé.⁹

Don Bosco v roce 1884 napsal: „Chlapcům je třeba dát širokou volnost skákat, běhat a po libosti se vydovářet. Tělocvik, hudba, recitace, divadlo, vycházky jsou velice účinné prostředky, jimiž se dosahuje kázně a podporuje se mravnost a zdraví. Jen je třeba dát pozor, aby obsah zábavy – zúčastněné osoby a řeči, které se při tom vedou – byly bezúhonné. „Dělejte co chcete,“ říkával velký vychovatel, svatý Filip Neri, „mně stačí, když nehřešíte.“¹⁰

Respektování svérázu mládeže, umožnění hrát různé hry, kterých se samozřejmě vychovatelé mají aktivně zúčastnit, bylo prvním předpokladem pro to, aby hoši mohli ve svých představených poznat přátele, kterým lze důvěřovat. To mělo také svůj preventivní význam. Hoši zaujatí pro hru, která je vedena pod kontrolou spolehlivého vychovatele, nemají ani příležitost se dopouštět nepravostí. Don Bosco tvrdil, že je třeba, aby mládež byla neustále něčím zaměstnaná. Proto mimo školní vyučování se měli chlapci ve volné chvíli věnovat hudbě, hrát hry v přírodě nebo se věnovat divadlu atd. U všech těchto aktivit byl vychovatel přítomen nikoliv jako dozorce, ale jako účastník.

V salesiánské oratoři se proto v určeném čase pro odpočinek hrály hry, pěstoval sport, pořádaly různé soutěže. Ještě v roce 1868 se padesátitřiletý Don Bosco zúčastnil běžeckého závodu a to s takovým úspěchem, že předběhl několik set hochů.

Vychovatel měl vždy vycházet z předpokladu, že svěření mladí lidé jsou obdařeni zdravým rozumem a tedy sami mají chtít to, co je pro ně dobré. Současně bral v úvahu svéráznost dospívající mládeže, často dobré úmysly a velké ideály, ale dosud slabou vůli, nerozvážnost a leh-

komyslnost, zapomnětlivost a únavu mladého člověka. Těmto aspektům vycházel vstřícně, především pochopením a vytvořením přátelské atmosféry. Stejně tak je potřeba pedagogicky vzít v potaz osobní zájmy konkrétních mladých lidí, zušlechťovat je a využívat při vychovatelské činnosti.

Don Bosco chlapce ve svých oratořích klasifikoval do dvou skupin, přičemž mezníkem byl přibližně dvanáctý rok. Druhým mezníkem představovalo období 17. roku. Tento rok považoval pro zrání hochů jako nejvíce nebezpečný pro víru a mravy a vychovatel se měl chlapcům v tomto

P. Stefan Reiner
FSSP (t. č. disciplinár-
ní prefekt
v semináři
ve Wi-
gratzbadu)
s německou
mládeží

⁹ Endres, Nikolaus: Don Bosco. Erzieher und Psychologe, München 1966, s. 35–43.

¹⁰ Stanovy Společnosti svatého Františka Saleského, Praha: Československá salesiánská provincie, sine dato [cca 1991], příloha: Poznámky Dona Bosca k preventivnímu systému při výchově mládeže.

věku věnovat s obzvláštní bdělostí.

V obou dvou věkových skupinách si Don Bosco pro sebe rozdělával chlapce do čtyř skupin, které byly mezi sebou prostupné. V první byli chlapci se zcela výborným a bezproblémovým chováním. V druhé průměrní, ve třetí ti, se kterými bylo obzvlášť mnoho práce, a ve čtvrté skupině byly obzvlášť nebezpeční chovanci. První skupině chlapců stačilo vysvětlit pravidla chodu domu a mít nad nimi jen všeobecný dohled. V druhé skupině bylo třeba dávat časté povzbuzení k ctnostnému životu, občasná napomenutí nebo poučení. Bylo je také třeba motivovat k práci na sobě občasným pochválením, znamením důvěry vychovatele, ale současně bdít nad nimi. Ve třetí skupině bylo nezbytné problémové jedince odhalit a získat si jejich důvěru a přátelství, aby je bylo možno dále motivovat k napravení. Díky neustálému dohledu jim také znemožnit se dopouštět jakýchkoliv kázeňských prohřešků, zejména takových, které by způsobily škodu u ostatních. To ve zvýšené míře platilo pro čtvrtou skupinu těžce napravitelných chlapců. Především bylo hned od začátku znemožnit takovým jedincům trávit volný čas pospolu. Don Bosco o těchto problémových hoších napsal: „Kdyby byl mezi padesáti chovanci nějakého ústavu jen jeden se zkaženými mravy a přišel by nějaký nový, který je rovněž nakažen různými neřestmi, i kdyby ti dva byli z různých míst, provincií nebo zemí a nikdy se před tím neznali ani neviděli, přesto by je bylo vidět hned druhý den, možná i po několika hodinách, spolu při zábavě. Jakýsi nezdravý instinkt jako by jim pomáhal se najít, jako by nějaká pekelná síla je vedla k tomu, aby spolu uzavřeli přátelství“.¹¹

Don Bosco při výchově však nekladl zřetel jen na svéráz té které skupiny, ale též osobitost každého jednotlivce. Velké úsilí měl vychovatel vynaložit na to, aby poznal každého ze svých svěřenců osobně. Především tak, že bude mezi chlapci pobývat, účastnit se jejich her a to tak, aby neměli dojem, že jsou pozorováni, ale chovali se zcela přirozeně. Don Bosco byl v tomto mistrem.

Před vstupem do oratoře nebo školy se každý zúčastnil pohovoru s ředitelem ústavu. Don Bosco při pohovoru prohodil vždy nějaké vtipy, snažil se vzbudit radostnou a přátelskou atmosféru. Současně se chtěl dozvědět pokud možno o původu, rodině, přátelích a kamarádech a zájmech a chování každého ze svých svěřenců.

V průběhu procesu výchovy vychovatelé, učitelé a asistenti každý týden Dona Bosca informovali o chování každého jednotlivce. Don Bosco si o každém svěřenci vedl písemné záznamy, ale vždy tak, aby nikdo jiný nemohl zjistit, o koho se jedná. Používal místo jmen chovanců různé značky. Díky tomu mohl sledovat mravní růst svých svěřenců. Chlapci pak nemohli nic předstírat, neboť přátelská atmosféra oratoře či školy vybízela k tomu, aby se hoši chovali zcela přirozeně.

Tato metoda měla podle slov Dona Bosca u 90 procent chlapců za výsledek znatelné zlepšení cho-

vání a u zbývajících deseti procent měla salesiánská výchova alespoň na chlapce dobrý vliv a zamezila tomu, že se sami nedopouštěli nepravostí. Jen velmi zřídka musel být problémový a těžce zvládnutelný chovanec propuštěn.

Význam zdravého prostředí

Významným prostředkem pro výchovu v duchu Dona Bosca bylo vytvořit takové prostředí, které samo předcházelo dopouštění se prohřešků. Don Bosco ve svých pokynech napsal: „Je třeba dát velký pozor, aby se nedostaly do ústavu knihy, kamarádi nebo osoby, které vedou špatné řeči.“¹² Dobré prostředí ještě není sice samo o obě výchovnou činnost, ale jde o účinný prostředek, který skutečnou výchovu podporuje.

Don Bosco jako mladý kněz přicházel do prostředí, ve kterém mládež žila. Byly to továrny, učňovské dílny, kde mladí mezi zhrubými dospělými slyšeli často neslušné věci, na noc přebývali v špinavých noclehárnách bez jakékoliv péče, mravní nebo náboženské výchovy. Ještě horší byla situace pro ty, kteří se kvůli nějaké krádeži dostali do vězení pro mladistvé.

Don Bosco si uvědomoval velkou nespravedlnost, se kterou jednala rychle se rozvíjející a měnící společnost vůči mladým lidem. Postupně se rozpadaly staré struktury venkovské komunity a do velkých měst přicházelo ohromné množství lidí za prací v továrnách. Společnost nejen že nijak nechránila ani nepodporovala dospívající městskou mládež, ale vytvořila tuhý registr přestupků, za které následovalo zcela nepedagogické vězení pro mladistvé. Don Bosco si uvědomoval, že nikoliv donucováním za mřížemi, ale ve svobodném a přátelském prostředí je možnost mladé lidi vychovávat. Nezbytným předpokladem pro zdravou výchovu bylo tedy vytvořit mravně spolehlivé zázemí.¹³

Abyste toto prostředí nemohlo být narušeno případnými nově přicházejícími hochy ze zkaženého prostředí, musel být Don Bosco naprosto nesmílovavý vůči každému vědomému porušení

¹² Stanovy Společnosti svátého Františka Saleského, Praha: Československá salesiánská provincie, sine dato [cca 1991], příloha: Poznámky Dona Bosca k preventivnímu systému při výchově mládeže.

¹³ Bosco, Teresio: Zeichen der Liebe Gottes. Porträts aus der Don Bosco Familie, München 2000, s. 14.

*P. Michael Ramm
FSSP
na táboře
Christ-Kö-
nig-Jugend
(Mládeže
Krále)*

¹¹ Endres, Nikolaus: Don Bosco. Erzieher und Psychologe, München 1966, s. 35–39.

Na letním
táboře
FSSP ve
Štětí 2013

kázně. Jinak dobrotivý kněz byl proto zcela neúprosný vůči tomu, kdo chtěl v jeho oratoři špatně působit na své vrstevníky a v případě že provinilec nejevil snahu se polepšit, bylo jej třeba propustit. Stejně tak nekompromisní byl vůči jakýmkoli pokleskům v oblasti sexuality. Všechny zdroje pohoršení, zejména nemravnou literaturu, bylo třeba z dosahu mládeže odstranit.

Prostředí oratoře mělo prakticky znemožnit dopouštět se jakýchkoliv poklesků, kterých se mohli chlapci z lehkomyšlnosti, slabosti a nikoliv zlé vůle dopustit. Když jednoho svátečního dne ukradli dva hoši ze spíže jablka, neboť koš s jablky byl postaven blízko okna, který kuchyňský personál zapomněl zavřít, Don Bosco upozornil, že vina leží spíše na kuchyňském personálu, neboť dal chlapcům příležitost dopustit se poklesku. Don Bosco v tomto ohledu kladl na vychovatele a asistenty velké nároky.¹⁴

Již byla řeč, že sport a pohybová aktivita byla v salesiánské oratoře vysoce ceněným výchovným prostředkem. Sport se nekonal jenom v prostorách oratoře, ale pravidelně se pořádaly výlety do přírody. Někdy výlety trvaly i několik dní, ba i týdnů. Vždy se pochodovalo v malých skupinkách za zpěvu písní. Don Bosco výpravy doprovázel historií míst, kam zavítali. Na vhodném místě sloužil Mši. Podobně Don Bosco doporučoval věnovat se divadlu a hudbě. Chlapci secvičovali různá dramatická dílka; mnohá z nich sepsal sám Don Bosco.¹⁵

V oratoři se pochopitelně náležitě slavily křesťanské svátky, jejichž středem byla slavnostní Mše. Při ní se všichni nějak zapojili a to buď jako ministranti nebo bohoslužbu doprovázeli zpěvem či hrou na různé hudební nástroje či připravovali kostel květinovou výzdobou a podobně. O svátcích následoval též slavnostní oběd a odpoledně nějaké dramatické představení. Večer Don Bosco občas připravil malou senzaci, kterou byl ohňostroj.

Samozřejmě, že v oratoři Dona Bosca nechybělo

ani studium, práce v dílnách, v domě, čas na přípravu úkolů. Obsah látky, kterou měli chlapci v salesiánských školách zvládnout, se nelišil od dobového standartu. Naopak jej v mnohém převyšoval. Velké množství mládeže bylo v této době stále ještě bez školní docházky a nemálo lidí bylo ještě v polovině 19. století v Itálii negramotných. Zpestření sportem a hudbou mělo sloužit k tomu, aby si hoši odpočinuli od svých rutinních prací a školních povinností a mohli je tak plnit o to lépe.

Význam slova vychovatele

Slovo vychovatele je jedním z nejdůležitějších prostředků výchovy. Při jednání s chlapci proto bylo třeba obzvlášť dbát nejen na to, co vychovatel říká, ale také jakým způsobem, jakým tónem hlasu to říká. V preventivním systému proto je velmi doporučeno, aby vychovatel nejednal se svými svěřenci nikdy poručnický. Napomínat měl spíše mírně. V opačném případě by byl výsledek takový, že by se hoši stavěli na odpor a poslouchali by jen z donucení a nikoliv proto, že to, co vychovatel říká je rozumné a pro ně dobré. Vychovatel měl spíše radit a doporučovat a to slovy jako například: „Udělaloby mi radost, kdyby...“, „Dovol, abych Ti na něco poukázal...“, „Mohl bys mi pomoci...“ apod. Výsledek takového přístupu je, že hoši poslouchají proto, že se sami přesvědčí, že to či ono je správné a rozumné a nikoliv jen proto, že to tak musí být. Vychovatel měl i při řešení složitých výchovných problémů vždy být laskavý a přívětivý, aby chovanec vždy si mohl být jistý, že vychovatel jej nepřestává mít rád.¹⁶

Hoši mohli kdykoliv přijít za svým vychovatelem a pro rozhovor se svěřenci byla každá příležitost i každé místo vhodné. Chovanci měli často sami přicházet, aby hovořili se svými vychovateli o všem, co jim leželo na srdci. Pokud se nějaký delší čas vyhýbali rozhovoru, vycházel sám vychovatel hochům vstříc. Vždycky pro ně měl přátelské slovo povzbuzení. Don Bosco to nazýval slůvko do ucha. Většinou šlo o nějaké mravní nebo náboženské povzbuzení, které bylo vždy určeno jen pro jednotlivce, jako např.: „Buď hodný a jednou budeme společně v Nebi.“ Chtěl by ses stát dobrým a spokojeným člověkem? Tak myslí často

¹⁶ Endres, Nikolaus: Don Bosco. Erzieher und Psychologe, München 1966, s. 57.

Výuka náboženství v semináři ve Wigratzbadu (přípravau na birmování vede Gregor Pal FSSP, 6. roč.)

¹⁴ Endres, Nikolaus: Don Bosco. Erzieher und Psychologe, München 1966, s. 46.

¹⁵ Ricaldone, Peter: Der Heilige Johannes Bosco als Erzieher, München 1956, s. 183–196.

na Boha“, „Nebe není pro lenochy“, „Byl bys připraven, kdybys tuto noc zemřel?“ apod.¹⁷

Uplatnění trestů a odměn

Preventivní systém je postaven na protikladu se systémem represivním. z toho je patrné, že ve výchovné praxi Dona Bosca tresty jako sankce za překročení normy nemají vůbec místo. Trestů se tedy používá jen jako prostředků k nápravě a polepšení. Don Bosco si uvědomoval, že tresty jako represivní prostředky, sice někdy mohou zjednat pořádek, ale většinou za cenu ztráty důvěry a otevřenosti chovance k vychovateli. Pokud se chlapec dopustí nějakého poklesku, většinou se tak děje nikoliv ze zlé vůle, ale spíše z morální slabosti, nehotového charakteru, což Don Bosco označoval spíše jako stav duše, která je nemocná. Trest má být proto výlučně prostředek k uzdravení.¹⁸

V každém případě měly být z trestů vyloučeny všechny tresty fyzické. Vychovatel nikdy nesmí s provinilcem jednat v afektu: „Jakékoli bití, klečení v bolestné poloze, tahání za uši a jiné podobné tresty jsou naprosto nepřijatelné; silně popuzují chlapce a jsou nedůstojné vychovatele. Zabývám se mládeží dobrých čtyřicet let a nepamatuji se, že bych byl užíval takových trestů. A přece jsem s Boží pomocí dosáhl nejen toho, co bylo nutné, nýbrž i toho, co jsem si pouze přál. A dosáhl jsem toho i u chlapců, kteří zdánlivě nedávali žádnou naději na polepšení.“¹⁹

Současně Don Bosco dbal, aby trest nebyl pro dotyčné ponižující a proto se každé pokárání mělo konat mimo kolektiv ostatních žáků. Rozhodně bylo třeba se varovat všech exemplárních trestů pro výstrahu ostatním: „Mimo velmi vzácné případy, ať se nikde nekárá a netrestá veřejně, nýbrž soukromě, stranou kamarádů a s největší rozvážností a trpělivostí, aby žák na základě rozumových a náboženských důvodů uznal, že si počínal špatně.“²⁰

Aby trest měl uzdravující charakter, bylo tedy třeba, aby provinilec svoji vinu uznal a z vlastního rozhodnutí mohl nad spáchaným skutkem vzbudit lítost. Nejčastějším trestem byl zákaz zúčastnit se her. Někdy Don Bosco záměrně toho, který se nějak provinil, po dobu jednoho dne zcela ignoroval. Tedy nereagoval na jeho dotazy a tak dal provinilci najevo, že s jeho chováním není spokojen. K tomu občas stačil jen přísný pohled a odeprání projevů přízně.

Nejtěžším trestem bylo vyloučení z oratoře. K tomu však docházelo jen tehdy, když hrozilo vážné ohrožení ostatních chovanců a dotyčný se zdál být nenapravitelným. Avšak i v tom případě, neměl propuštěný vidět ve svém vychovateli člověka, který v něj ztratil zcela důvěru. Naopak měl odcházet s vědomím, že v oratoři pro něj chtěli jen to nejlepší, s tím, že pokud se bude chtít polepšit, bude se moci vrátit.

Výchovnému uplatnění odměn je v preventivním systému věnován poměrně malý prostor. Pochvala měla vždy spočívat v uznání nějakého mravního jednání nebo výkonu chovance. Don Bosco se nejčastěji vyja-

dřoval pochvalně o chlapcích ve své oratoři jako celku. To mělo za cíl především to, aby ti, kterým by se jmenovitě dostalo pochvaly, se nedostali do pokušení morálně a nábožensky zvlažnět nebo se povyšovat nad ostatní a pro zbývající hochy pak nenastalo nebezpečí, že budou pochváleným závidět. Pokud Don Bosco uděloval pochvalu jednotlivcům, nejčastěji to bylo mezi čtyřma očima nebo velmi diskretním, ale o to vroucím způsobem jako například laskavý pohled, vřelé stisknutí ruky apod.

V pokračování v příštím čísle bude pojednáno o uplatnění laskavosti a katolického náboženství při výchově.

Objednávka Klíče

Pokud ještě nedostáváte tento zpravodaj poštou, můžete o jeho zasílání zdarma požádat jak pro sebe, tak pro Vaše přátele, o kterých víte, že by měli o věstník zájem:

- zasláním e-mailu na klic@fssp.cz
- nebo zasláním vyplněného formuláře na adresu:

P. Šimon Polívka
Římskokatolická farnost Vejprty
Kostelní náměstí 158/4
431 91 Vejprty.

Časopis je rovněž (od 1. ledna 2015) dostupný elektronicky na www.fssp.cz.

P. Šimon Polívka
Římskokatolická farnost Vejprty
Kostelní náměstí 158/4
431 91 Vejprty

Prosím o bezplatné zasílání věstníku KLÍČ:

jméno a příjmení

ulice, č.p.

PSČ město/obec

a také pro:

jméno a příjmení

ulice, č.p.

PSČ město/obec

17 Ricaldone, Peter: Der Heilige Johannes Bosco als Erzieher, München 1956, s. 70.

18 Tamtéž, s. 80–97.

19 Stanovy Společnosti svatého Františka Saleského, Praha: Československá salesiánská provincie, sine dato [cca 1991], příloha: Poznámky Dona Bosca k preventivnímu systému při výchově mládeže.

20 Tamtéž.

Letní tábor pro děti ve Štětí nad Labem

Za pořadatele ALOIS NEŠPOR FSSP

Během hry v lese Jednou z důležitých akcí pořádaných naším bratrstvem jsou letní tábory pro rodiny, děti a mládež. V ČR jsme s pořádáním letního tábora pro děti ve věku od 7 do 14 let začali před 3 roky. V minulých dvou letech se tábor konal na faře ve Štětí a jeho okolí, a stejně by tomu mělo být i v roce 2015. Celou organizaci tábora a program pro děti má na starosti Alois Nešpor FSSP.

Výuka náboženství (dole)

Připravit program pro táborníky není jednoduché a přípravě programu se věnuje velké úsilí během celého roku. Pro táborníky je připravena celotáborová hra, v jejímž duchu se nese celý tábor. Táborníky chceme vést k týmové hře, přátelství, smyslu pro poctivost. Naší snahou je především upevnit jejich vztah k Bohu, modlitbě a mši svaté. Protože je tábor zaměřen v první řadě na děti z věřících rodin mají děti možnost poznat nové kamarády, kteří stejně jako ony vyrůstají v katolické víře a často navštěvují tradiční Mši svatou.

Den prolínají pohybové hry, nechybí kreativní činnost jako je kreslení, malování, ruční práce. Večerní program pak patří soutěžím či sportu. Důležitou součástí dne je duchovní život: ranní Mše svatá v tradiční formě římského ritu, kterou slouží místní farář P. Anselm Kříž OPream. a dopolední výuka katechismu, kterou obstarává Štěpán Šrubař FSSP. Že se letošní tábor podařil, bylo vidět na spokojených dětech. Nikdo se nezranil a vyhráli všichni, neboť se oběma skupinkám podařilo získat poklad draka Šmaka, který byl součástí celotáborové hry nazvané „Putování Středozeří“ na motiv knihy J. R. R. Tolkiena.

Vánoční setkání

pro všechny, zvláště pro rodiny s dětmi
v Horním Újezdě u Třebíče
v neděli 4. ledna.

Program:

9.00 setkání účastníků na faře,
 9.20 katecheze,
 10.30 Mše sv. (v mimořádné formě),
 12.00 oběd (v restauraci U Turků),
 15.30 katecheze,
 15.00 Výstav Nejsvětější Svátosti a pobožnost.

Hlídaní menších dětí a katecheze pro větší děti budou zajištěny.

Je možné se zúčastnit i jen části programu. Není nutné se přihlašovat předem.

Za FSSP srdečně zve Mgr. Bc. Vladimír Zeman.

Dá-li Pán, příští letní tábor se bude konat od 12. do 19. července 2015.

Účast přislíbil P. Jan Franta, který před několika měsíci přestoupil k FSSP, a jako druhý vedoucí se přidá náš nový spolubratr Vladimír Zeman. Tábor bude trvat také o jeden den déle – začínat i končit bude v neděli. Velké poděkování patří všem, kteří se podíleli na realizaci tábora, a především dětem a rodičům za jejich přízeň, podporu a modlitby.

„Pobyť“ mládeže ve Staré Říši

DANIEL ZOUHAR, předseda UNA VOCE Česká republika

V posledním srpnovém týdnu se uskutečnila téměř uprostřed Českomoravské vysočiny na území v místech, kde v uplynulém století působili známí katoličtí spisovatelé a básníci Bohuslav Reynek, Otokar Březina a Jakub Deml nebo také Josef Florián, historicky první společná akce Kněžského bratrstva sv. Petra a našeho spolku Una Voce ČR. Nazvali jsme ji Pobyť nebo také Týden víry ve Staré Říši. Jednalo se především o duchovní zakončení prázdnin zacílené na dospívající lidi a vysokoškoláky do třiceti let věku, kteří mají zájem prohlubovat svou víru i prostřednictvím spiritualitu Mše svaté podle římského misálu z roku 1962. Ten je zdrojem spiritualitu kněží tohoto nyní již čtvrt století existujícího bratrstva, tak i nás věřících, kteří se snažíme ukázat hloubku, význam a hodnotu sv. liturgie tímto způsobem, která byla cestou k posvěcení a svatosti nesčetných světic, světců a věřících během dvou tisíc let dějin Církve.

Celé setkání bylo zaměřeno na téma kardinálních ctností podle sv. Tomáše Akvinského. Proč právě ctnosti? Ctnosti jsou jedním z duchovních základů života katolického křesťana. Každý křesťan má usilovat o život z víry jednak utvářením se v základních pravdách Božích, přijímáním svátostí a z toho vyplývajícím životem v milosti posvěcující, ale také z toho, že hledí sám sebe poznávat, přemáhat své zlé náklonnosti a rozhodně následovat Ježíše Krista, abychom tak k cíli našeho života. Víra, jak jsme o tom několikrát měli možnost uvažovat jak při rozjímání, tak i během adorace před Nejsvětějším Svátostí, není souhrnem nějakých našich vnějších ambic, afektů a z toho plynoucích duchovních zážitků. Tento vpravdě determinující pohled proto častokrát vede k vnitřním odpadům od víry mnohdy jen na základě toho, že se dotyčným v životě nedaří nebo též proto, že jeho nejbližší okolí, rodinu zasáhlo nějaké neštěstí. Víra však je především základem věcí, ve které doufáme, přesvědčeností o věcech, které nevidíme (Žid 11,1). V souladu s tím musí také katolík přemýšlet nad pravdami víry, ale i nad svým

životem. Musí umět si odpírat i některé věci dovolené, aby si tím mohl snadněji odepřít věci zakázané (z Tomáškovy Katechismu katolického náboženství). Výsledkem proto má být má víra, která není projevem emocí a citů, ale Boží pomáhající milostí podněceným souhlasem vůle k zjeveným pravdám, které intelekt sice přesahují, ale které nejsou nerozumné. Opravdovost této víry se má pak projevovat ve všem, co člověk myslí, mluví a koná.

Náš program trval od úterý 26. až do neděle 31. srpna. Jeho vedení se ujali bohoslovci Jakub Zentner a Peter Sklenár. Každý den jsme se modlili primu (modlitbu o první denní hodinice) a kompletář (závěrečnou večerní modlitbu) z římského breviáře ed. typ. 1960 pod vedením ctih. p. Jakuba Zentnera, který nám především pomáhal zvládnout nesnáze chorálního zpěvu. Celodenní program byl zpravidla rozdělen na program dopolední, ve kterém se konala přednáška o ctnostech zakončená rozjímáním a odpolední, který byl určen pro rekreaci nebo tematický výlet. Navštívili jsme takto historické město Telč patřící mezi památky UNESCO s krásným goticko-renesančním zámekem, premonstrátský klášter s opatskou kanonií v Nové Říši a město Třebíč, kde se jednak nachází původně klášterní kostel sv. Prokopa, který je dnes součástí zámeckého areálu, rozsáhlá židovská čtvrť, ale také mj. kapucínský klášterní kostel Proměnění Páně, kde se ještě do poloviny letošního října sloužila pravidelně Mše sv. podle misálu z roku 1962.

Při návštěvě obou měst jsme dostali velmi podrobný historicko-kulturní výklad br. Jakuba Zentnera, který je sám absolventem oboru historie na Univerzitě Karlově a samotným tématem židovských měst a hřbitovů se dříve jako vysokoškolský student zabýval. V Nové Říši jej pak se stejnou erudicí zastoupil magister teologie Vladimír Zeman. Nejzajímavějším výletem ze všech ale byl výlet do Slavonic, které už jsou na samé hranici s Rakouskem. Toto starobylé německé městečko, ve kterém však dnes již Němce nepotkáte, je zajímavé především svou zachovalou gotickou architekturou hlavního náměstí

Mše sv. ve farním kostele ve Staré Říši

Přednáška R.D. Doc. Josefa Beneše Th.D. o ctnosti moudrosti a rozumnosti

Před třebíčskou bazilikou sv. Prokopa s několika zajímavými architektonickými prvky. Mnohem více však zejména mužské osazenstvo zajímalo poměrně zachovalé pěchotní opevnění, které leží nedaleko města a které je možné si v rámci exkurze též pod dohledem průvodce prohlédnout.

Na závěr nezbývá než poděkovat především bratrům bohoslovcům FSSP a jejich představeným za to, že jim umožnili uspořádat tuto akci, pak především jeho milosti novoříšskému opatu P. Mariánu Rudolfovi O.Praem. za to, že nám zapůjčil prostory staroříšské fary a umožnil P. Michaelu Hladilovi O.Praem., aby nám sloužil Mše sv. a zpovídal. Otec Michael měl tak poprvé příležitost veřejně slavit tradiční Mši sv., kterou už předtím sloužil mnohokrát soukromě. Kromě toho též děkujeme P. Vlasti-

milu Vojtěchu Protivínskému, který nás přijal v sobotu ve své farnosti v Třebíči, kde sloužil dle pořadu tradiční Mši sv., po které nás všechny pozval na jednu velkou večeři. Pán Bůh zaplat! Ve Staré Říši jsme se setkali také s neobyčejně velkou pohostinností místních obyvatel, kterým děkujeme za mnohé naturální dary. Díky nim jsme si mohli každodenně pochutnat na čerstvě nadojeném mléku a výborné zelenině.

Největší díky však patří původnímu hlavnímu iniciátorovi akce panu Vladimíru Zemanovi, který byl ještě před rokem bohoslovcem brněnské diecéze a který pár dní po skončení této akce zahájil kněžskou formaci v semináři Bratrstva sv. Petra ve Wigratzbadu. Kéž mu Pán Bůh žehná a vede jej nesnadnou cestou, ke které byl povolán. Naším přáním do budoucna snad jen zůstává jedině – na shledanou za rok ve Staré Říši!

Duchovní zastavení na přelomu roku věnované tématu modlitba

Novoroční pobytí

tentokrát na faře v Dlouhé Loučce u Olomouce,

od 30. prosince 2014 do 2. ledna 2015.

Na program bude:

- mše sv. a modlitba breviáře (v tradičním římském ritu),
- dostatek času na společnou i osobní modlitbu,
- přednášky na témata: modlitba v každodenním životě, rozjímavá modlitba, liturgické modlitba, mariánská úcta a modlitba sv. růžence,
- výprava do přírody,
- veselý silvestrovský večer.

Pořádá FSSP ve spolupráci s Una Voce - ČR. Doprovází bohoslovci Š. Šrubař, V. Zeman a J.V. Zentner.

Přihlášky do 28. prosince 2014 na e-mail: jwz@seznam.cz. Příspěvek na stavování a bydlení 333 Kč.

Cyklistické výpravy s Orlem

PhDr. STANISLAV VEJVAR, Ph.D., starosta Orla župy Svatováclavské

Orelská župa Svatováclavská pořádala letos dva cykloturistické pobyty ve spolupráci s Kněžským bratrstvem sv. Petra a řádem cisterciáků a premonstrátů. První cykloakci jsme podnikli v šumavských lesích na jihu Čech. Na čtyři dny prodlouženého víkendu, od 8. – 11. 5. 2014, se stal jihočeský Vyšší Brod místem, kde jsme rozbili svůj stan. Zdejší cisterciácký klášter založený roku 1259 hostil 17člennou orelskou cyklistickou skupinu. Do romantické pohraniční krajiny se sjeli orlové ze žup Svatováclavské (jednoty Dobříš a Sázava), Kozinovy (jednota Plzeň), Klapilovy (jednota Křenovice) a Kadlčákovy (jednota Frenštát p. Radhoštěm) a jednotlivci spolupracující s Orlem.

Výprava navazovala na první cykloturistický pobyt z loňského srpna, kdy jsme založili orelskou družbu s vyšebrodským cisterciáckým klášterem. Jeho převor P. Justin Berka, O. Cist., nás loni i letos vlídně otcovsky přijal do klášterních zdí a poskytl nám ubytování v pěkně zrekonstruovaných pokojích pro hosty.

Pobyt ve věhlasném klášteře měl prvořadě svůj duchovní rozměr. Každý den jsme poklekali k mešní Oběti, prosili o milosti a požehnání před ikonou Panny Marie Vyšebrodské, účastnili se mnišských hodin (zejm. večerního kompletáře). Vyšebrodský klášter je chrám i tvrz, místo po staletí promodlené duchovními syny sv. Bernarda z Clairvaux. Gotický řádový komplex poskytuje nevšední duchovní zážitek. V pravověrném katolickém prostředí jsme čerpali mimořádnou spirituální posilu a milosti plynoucí ze svaté mešní Oběti, každodenně přinášené v konventním chrámu Nanebevzetí Panny Marie. V duchovním klidu a odloučení od světa jsme zažili skutečnou dovolenou, oproštění od všech zbytečností tohoto světa. Duchovní dobra byla v důsledku ten nejdražší statek, který

Účastníci cykloturistické výpravy na náměstí v Telči

jsme během pobytu získali. Sport se stal přirozeným doplňkem přednostního programu duchovního, jak je v Orlu dobrým zvykem.

Každý den jsme ujeli 70 i více kilometrů po obou stranách vodní nádrže Lipno. Směřovali jsme do českého vnitrozemí, směrem k pašijovým Hořicím a poutnímu místu Římov, i pohraničními cyklostezkami, na hrad Vítkův kámen, Schwarzenberským plavebním kanálem.

I při dalším cyklistickém pobytu od 25. – 29. 7. se naši základnou stal klášter, a sice starobylá Kanonie premonstrátů v Nové Říši na moravské straně Vysočiny. Premonstrátský klášter vznikl r. 1211 původně jako ženský, mužským se stal r. 1641, kdy sem bylo uvedeno 7 premonstrátů ze Zábřovic. Také zde vyšli důstojní otcové orelským cyklistům maximálně vstříc a umožnili jim strávit krásné chvíle při bohoslužbách i pobytu uvnitř opatství.

Dík patří zejm. panu převorovi P. Siardu Novotnému, O. Praem. Kromě bohoslužeb jsme měli i katechezi a ranní a večerní chvály, jež zajišťoval br. Jakub Zentner FSSP, který s námi již vícekrát absolvoval cyklovýpravy. Kultivovaná krajina této části Vysočiny pro nás nebyla příliš náročná, jsme zvyklí na větší převýšení. Renesanční skvost Telč a město Dačice jsme střídali se stezkami uprostřed lánů a s lesními terény. V Babicích jsme se poklonili památce kněze, orelského činovníka, mučedníka a kandidáta oltáře P. Václava Drboly, jehož komunisté r. 1951 popravili ve vykonstruovaném procesu. S programem bylo všech 14 účastníků spokojeno.

Na vlastní oči jsme poznali tíhu, jakou nesou řeholníci při správě svých klášterů. Modleme se za řádový dorost a nové řádové kněze! Těšíme se na další spolupráci s Abbé Zentnerem a bratry obou ctihodných řádů. V budoucnu se naše kamarádské cyklistické společenství opět sejde k dalším výpravám, k posile ducha i těla, s modlitbou i písni! Cyklistice zdar!
Zdař Bůh!

Zastavení nad katechismem během cesty

Seminář „Život víry – realita víry“ v břevnovském klášteře v Praze

DAVID PRENTIS

Mše sv. v kapitulním sále břevnovského klášteře

Seděli jsme spolu večer v restauraci, P. Radim Valík, OSB, tři čeští seminaristé, jeden slovenský a já s manželkou. Byl to slavnostní den nižších svěcení několika seminaristů z mezinárodního semináře Kněžského bratrstva svatého Petra ve Wigratzbadu v Bavorsku. Při večeri představil P. Valík svůj projekt: seminář o víře, ve kterém by mohlo bratrstvo svou práci představit veřejnosti. Místo konání by mohlo být benediktinské arcidiákonství v Praze-Břevnově, mateřský klášter P. Valíka. Mně se zdálo, že to byl dobrý projekt, i když jsem měl obavy, jestli bude o něj mít zájem dost lidí.

Projekt se uskutečnil. Přihlásilo se asi 25 lidí od studentského do důchodového věku. Scházeli jsme se na Břevnově 3. – 7. července 2014.

Každý den byla sloužena Mše svatá v mimořádné formě – tedy v mimořádně krásné formě – z roku 1962. Je to forma Mše svaté, která člověka vede ke klidu, k adoraci a k setkání s Bohem. Byli jsme za tuto možnost vděční; v České republice totiž má málokdo, když vůbec, možnost každodenní účasti na tradiční Mši svaté.

Program začal večer Mší sv. v kapitulním sále klášteře. Tento sál, který nám poskytli bratři benediktini, se stal pravidelným místem našich modliteb.

Přednáška P. Radima Valíka OSB

Po večeri jsme byli informováni o vzniku a práci Bratrstva prostřednictvím francouzského filmu s českými titulky, který nám vyprávěl o rostoucím světovém apoštolátu bratrstva. Den končil modlitbou kompletáře.

Druhý den po modlitbě primy, Mši svaté a snídani jsme se pustili do práce. Peter Sklenář FSSP, seminarista 3. ročníku nám přednášel na téma: „Filosofie zdravého rozumu – předstupeň víry“. Další téma „Víra – dar a nadpřirozená ctnost“ přednášel Jakub Zentner FSSP, seminarista 6. ročníku. Tito dva seminaristé suverénně vyřizovali všechny praktické organizační podrobnosti s bratry klášteře ke spokojenosti obou stran. Vystupovali, jako všichni členové Bratrstva od druhého ročníku semináře, v klerice.

Po obědě nás vzal Jakub na exkurzi Prahou „Ve stopách českých světců“. Začali jsme ve Strahovském klášteře u hrobu svatého Norberta. Šli jsme pak přes Petřín se zastávkou u sochy Panny Marie v Exilu ke kostelu Panny Marie Vítězné, kde jsme se od Jakuba dozvěděli, že byl kostel původně luteránský a po bitvě na Bílé Hoře ho dostala katolická církev. Šli jsme dál ke kostelu Maltézkých rytířů, pak na Karlův most k soše svatého Jana Nepomuckého. Pak jsme šli zpátky. U kostela svatého Mikuláše jsme byli zklamáni: byl zavřený. V té chvíli jsem měl naivní představu, že pojedeme tramvají zpátky na Strahov. Ale nic tak pohodlného! Jako poutníci po Praze jsme šli ještě Zámeckými schody na Pražský hrad. Tam nás čekalo milé překvapení: kostel svatého Prokopa byl otevřený, protože právě byl

ten den svátkem tohoto světce, u jehož hrobu jsme se mohli pomodlit. Katedrála byla již zavřena, ale telefonní kontakty se známými nám otevřely dveře. Jakub nám vykládal za varhanního doprovodu – někdo právě cvičil nějakou modernu – příběhy různých světců. Poslední kilometr na Strahov ke stanici tramvaje jsme radostně došlapali právě s vědomím, že je to kilometr poslední a že nás pak čeká večere. Píšu za sebe; možná, že pro mladší byla ta procházka lehounká; pro sebe jsem si však konstatoval, že jsem už dlouho nešel tak daleko v jednom kuse. Nepíšu to přesto jako stížnost! Rád si pamatuji na to odpoledne, ve kterém se mi objevilo tolik neznámých podrobností bohaté historie města Prahy. Večer nás P. Valík vedl v úvaze na téma „Život v naději a v lásce“ a den skončil modlitbou kompletáře.

V sobotu dopoledne přednášel Jakub na témata „Co je milost?“ a „Kardinální ctnosti moudrosti, spravedlnosti, statečnosti a mírnosti“. Odpoledne vedl další poutní exkurzi po Praze: „Otisky přešlapů osobností českých dějin“. Slíbil, že bude kratší než včerejší exkurze. Nemohl jsem se této procházce zúčastnit, protože jsem se musel vrátit domů na oslavu narozenin jednoho ze svých synů.

Přes moje protesty, že na téma nemám potřebnou odbornost, trval P. Valík na tom, abych přednášel na téma „Modlitba – setkání s Bohem“. Koncipoval jsem téma tak, že jsem vyprávěl o svých zkušenostech s bohoslužbami od svého dětství od Armády spásy přes různé evangelické bohoslužby až k tradiční latinské Mši. Konstatoval jsem, že je u evangelíků podobná diskuze o podstatě a významu bohoslužeb, jako v katolické Církvi. P. Valík určitě měl jiné představy o tématu a přidal k němu své myšlenky.

V neděli po modlitbě primy a snídani přednášel Jakub na téma „Církev

– mystické Tělo Kristovo“ a P. Valík na téma „Liturgie – veřejná Bohopocta Církve“. Po obědě bylo volno, jeli jsme pak na Smíchov ke kostelu Zvěstování Panny Marie – svatého Gabriela, kde byla v 17 hodin sloužena tradiční latinská Mše. Byla krásná, ale kázání nebylo. Někteří z nás vyjádřili zklamání, ale cháпали jsme, že měl kněz ten den nejspíš povinnost sloužit Mši svatou v řádné formě, která má jiné liturgické texty. Byli jsme vděční za jeho službu i bez kázání. Byli jsme si vědomi nouzové situace té farnosti bez stálé přítomnosti kněze, který by se věnoval pastorační farníku a misijní práci. Na tuto možnost se těšíme po svěcení semi-

Část z účastníků semináře

naristů Bratrstva.

Vrátili jsme se do kláštera a k plánovanému táboráku posledního večera našeho semináře. Po několika hodinách na slunci horkého letního dne jsme toužili po doprovázející tekutině k těm buřtům. Po různých návrzích řešení této nouzové situace, nám bratří kláštera věnovali potřebný počet džbánů svého excelentního klášterního piva. Některé kytaristky a zpěváci se snažili o obveselení. Zpěvníček Hosana, byť nevhodný při posvátčné liturgii, je u táboráku docela na místě.

Velká část účastníků musela již v neděli odjet. My, kdo jsme mohli zůstat, jsme se potěšili v pondělí ráno asistovanou Mší svatou v nádherném klášterním kostele svaté Markéty. Při tom nám bylo dovoleno přeorganizovat oltář na slavení tridentské Mše ad orientem. Bratří kláštera nám šli maximálně vstříc. Snad zjistili, že jsou ti „tradiční“ docela normální lidé. My jsme z naší strany velmi vděční za jejich přátelské přijetí. Radovali bychom se, kdyby se taková podobná akce mohla opakovat.

Asistovaná Mše sv. v bazilice sv. Mar-

Horlivost o duše a apoštolát

Knězem se člověk nestává sám pro sebe. Spíše stojí kněz ve službě Pánu ke cti Boží a ke spáse duší.

P. MARTIN RAMM FSSP

Foto z orelské pouťi ke sv. Ludmile na Tetín (6. září 2014)

Když Pán Ježíš ustanovoval sv. Petra jako vrchního správce své Církve, pravil mu tyto dvě věci: „Miluješ mě?“ a „Pas mé ovce!“ (Jan 21,17) Ono „první a nejvyšší přikázání“ musí být milovat Pána, a to z celého srdce a z celé duše, ale „druhé je mu podobné“ (Mt 22,39): Musíš také milovat moje ovce, protože jsou moje, a protože jsem za ně z lásky prolil svou krev. sv. Benedikt z Nursie, otec západního mnišství, praví ve své řeholi pro mnichy o opatovi to, co platí taktéž pro kněze všeobecně: „Nechť opat také ví, že pastýř je zodpovědný za to, když má hospodář z ovcí jenom málo užitku.“ (Řehole, 2. kapitola) z toho všeho je zřejmé, že horlivost o duše a o duchovní dobro věřících patří k bytostným požadavkům ve snaze o svatost kněží. Ne nadarmo se nazýváme „společností apoštolského života“.

Klasickým způsobem pečuje kněz o duše ve farnosti: jeden pastýř, jedna kostelní věž a okolo jedno stádce. Že tomu ve většině apoštolátů Kněžského bratrstva sv. Petra je jinak, činí to v jistém ohledu nemalé obtíže. Mnoho věřících, kteří k nám přicházejí, bydlí daleko a dostat se na hodinu katechismu nebo poslat děti na výuku nábožství někdy vyžaduje velkou míru organizace a obět.

Ale s touto nouzí přicházejí vynalézavě i nové prostředky. Hledáme nové možnosti k apoštolské činnosti a s radostí pozorujeme, že naše působení přitahuje stále širší okruh lidí. Proč se pořádají exercicie a duchovní obnovy? Proč se organizují rodinné poutě, prázdninové pobyty a víkendy pro děti a mládež? Proč se chodí na pouť do Říma, Assisi, Čenstochové, Chartres, Einsiedeln nebo do Jeruzaléma? To všechno jsou

úžasné příležitosti, které umožňují intenzivní pastorační práci. z toho těží kněz, neboť je pro něj dobré moci se soustředit na to, co je mu vlastní, když totiž při takových příležitostech je opravdu knězem a pastýřem. A mají z toho také mnohý užitek věřící, když kněze oslovují, protože je knězem: kladou mu otázky, nechávají se vést ve víře, přijímají svátosti a společně krácejí v upřímnosti cestou duchovního života. Kromě toho je výhodou, že pastýř a stádce se takto lépe pozná. Pouť má zároveň vnější a vnitřní stránku. Vnější aspekty jsou mnohotvárné a barvité, a ještě daleko bohatší a často slovy nepopsatelné jsou ty vnitřní.

Co prospěje vidět a navštívit nejsvětější místa, když tam člověk není zároveň duchem přítomen. Co prospěje dotýkat se skály na Golgotě, když se nezachvěje a nepukne prostřednictvím velikého tajemství Boží lásky skála našeho srdce. Kdo se účastní exercicií nebo koná pouť, neutíká z každodenního života, ale jde na chvíli do ústraní s Pánem, aby našel sílu, která vychází od NĚHO a doslova proměňuje (srov. Lk 6,19) a posiluje, abychom se ve všednodennosti osvědčili. Když potom člověk přichází domů, kráčí zcela jinak, než když vycházel.

Z německého originálu „Seeleneifer und Apostolat“ in: „Informationsblatt der Priesterbruderschaft St. Petrus“, 01/2014, s. 28-29, přeložil Mgr. Bc. Vladimír Zeman

Impressum:

KLÍČ. VĚSTNÍK KNĚŽSKÉHO BRATRSTVA SV. PETRA. Vychází jako příloha časopisu DIE MINORITENKIRCHE. Odpovědný Redaktor: P. Walthard Zimmer FSSP, Haus St. Florian, Wiener Str. 262a, A-4030 Linz. Obsah připravují čeští a slovenští seminaristi FSSP ve Wigratzbadu, Kirchstr. 16, D-88145 Opfenbach.

Cum permissione superiorum. — Se souhlasem představených.